

**Antonii Milliei, Lvgdvnensis, E Societate Iesv, Moyses
Viator**

Millieu, Antoine

Lugduni, 1636

I. Popvli seruitus in Ægypto: spes proximæ libertatis ex legatione Mosis ad
Pharaonem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69066)

LIBER PRIMVS.
SERVITVS POPVLI
ET MISSIO MOSIS
LIBERATORIS.

RODIGIIS domitam Memphim, Re-
gisque superbi
Duritiem obtritam plagis, & vindice Virga
Isacidum castra è Phariis asserta caminis

1
Argumē-
tum Ops-
ris.

Aggredior: mihi Sina virens Parnasside sylua
Ecce vocat Phœbum, & decima Tritonide Musas
Ad currum, Thensamque Dei, quem millia vectant
Alipedum complexa rotas, axemque sonantem
Fulminibus: fumant montes, tactique procella
Tabescunt scopuli: horrisono clangore tubarum
Semineces cecidère Tribus: duraque trementes
Custodem Legis malefidum hausere Timorem.

Hæc indicta mihi diuinitus est via; serò,
Postquam sanguis hebes senio, & florentior atas
Tristibus exhausta est studiis, desuetaque Pindo
Ingenium haud molli iam respuit orbita cliuo.
Numinis in stimulos scelus est illidere calces.
Quare age, pande viam nebula in penetralia Vates
Corniger, & posito radiata frontis amictu
Fatidicum pratende iubar: mysteria mecum
Ingredere, accensis ut quondam ostende columnis,

A 3

Que

6 MOYSES VIATOR.

*Qua pestes iter obsideant Iordanis ad undas;
 Queve Pharaneo monstra occurrentia tractu
 Degeneres frangant animos ambage viarum,
 Pactisque auertant externata agmina campis.
 Carminis hic mihi limes erit, dum Mosis in umbra
 Agnoscit peregrina suas Ecclesia sortes:
 Uique viam rumpens, sedes ubi Fata beatas
 Promittunt, iter Empyreas affectat in arces.
 Hic demum lacte undantes & nectare campi,
 Et melius fundata Sion in vertice mundi.*

Ad Heb.
11.10.

*Heu resides! ah! ne qua retrò fastidia vertant!
 Plena quater denis illuc via tenditur annis.
 Nec numerate annos, quos vita breuissima carpit;
 Hoc spatium, hac meta est, ea claudet linea cursus:
 Strenuus in medio labor, & constantia sudant.*

2
Sinus A-
brahæ.

*Est sinus Oceani in gremio, & tellure sub alta,
 Hortorum nemora ingenti cuneata recessu,
 Perpetuo rupes dorso insuperabilis ambit,
 Effusumque soli spatium longè ardua cingens
 Suspendit templa Elysi placidissima coeli.*

Purgato-
rium.

*Exterior vallo Phlegeton, & februa stagna
 Allambunt scopulos flammis, quas sulfure viuo,
 Et pice farta palus scatebris flagrantibus efflat.
 At super in speculis simulacra immania, tristes
 Excubia, flammam & ferrum illatabile versant,
 Queis fontes arcent animas, Erebeaque monstra,
 Explorantque pios iusto purgamine Manes.
 Sanctorum hic felix statio, atque Athlantides olim
 Insula, Edeneos Nereus postquam obruit hortos,
 Felicésque hausit sterili salsugine glebas.
 Hos augusta Patrum series, hos casta nepotum
 Posteritas sortita locos, quibus omne per ignem
 Excocit vitium, & viuus fornacibus ardens*

Obryzo

Obryzō similes spectauit ab athere virtus ;
 Expoliitque manu , & Diuūm transmisit habendos
 Thesauris. Fidei princeps & sanguinis author
 Legitimi , refouētque sinu , mulcētque beatam
 Progeniem Abrāmus genitor. Dura ille suorum
 Seruitia , & Phario sortem miseratus iniquam
 Sub cophino , dudum votis templa alta fatigat
 Aetheris , & trans Elysium suspiria mittit
 Immites fractura polos. Placidissime iusti
 Arbiter , atque adeo scelerum lentissime vindex ,
 Aspicias hac ? neque te vlla , Pater , miseratio tangit
 Gentis ad oppressæ questus ? quanquam ebria nostro
 Sanguine , clamorem tellus ad sidera tollit.
 At te olim scelerum clamor , quem incesta vorago
 Asphaltis Superūm castas mittebat ad aures ,
 Elicuit cœlo , ac propius spectare coëgit
 Cunctantem in pœnas , Venerisque exempla nefandæ ;
 Ne temerè in fontes ferrum distringeret ira ,
 Perpluerētque sacris obscœnas ignibus vrbes :
 Nunc quasi sint oblita tibi tua viscera , surdas
 Auertisti aures miseris ; neque te vlla tuorum
 Supplicia Isacidūm flectunt , quos impia Memphis
 Coctilibus subigit pensis , seuaque catasta
 Attritos versare lutum , limosaque circum
 Sudantes scuticis opera insultantibus vrget ,
 Et paleas præbere focis , & soluere pensa.
 Illi infelices animas cum puluere miscent
 Exhaustas opere indigno , vitamque perosi
 Ludibria , atque ignominiam cum luce relinquunt.
 O pietas ! ô sancta fides ! ea fœdera pacis ?
 He populi latè heredis , Pater optime , sortes ?
 Hac Patrum cecidère preces ? huc vincētus ad aram
 Isacus , & genitor natura horrente Sacerdos

3
Abrahæ
preces.

Sodomias
Gen. 18.
20.

Gen. 22.
13.
Isaac , ty-
pus Chri-
sti.

8 MOYSES VIATOR.

Intentus gnati ingulo, nisi vepribus hærens

Cœpta instaurasset sacra succidaneus agnus?

Quòd nisi te cineres nostri, Isaciq; fanilla,

Tot nisi sacra mouent, moueat te mysticus ille

Eximio candore Aries, quem Moria gēstat

Vittatum spinis, araq; ad cornua fixum;

Heb. 10.
14.

Omnibus una sacris quæ victima caesa litandis,

Aspice adorantem in flammis; sic deinde benignus

Respice nos, quibus ille suo hoc patefecit Asylum

Sanguine, purpureoque dedit de vellere vestes.

Non petimus Phario exitium crudele tyranno,

Quod meruit; nec quas tellus Ægyptia diras

Occinimus: satis est miseris subducere longo

Colla attrita iugo: quatuor post sæcula tandem

Libertas sperata satis: quid deinde moraris

Affirmare fidem, facti sique absoluere sortes?

Visum
Abrahæ.
Gen. 15.
9.

Secta mihi in iussas memini cur hostia partes,

Et positum puro frustatim in cespite sacrum

Carniuoras traheret volucres, quas fronde virenti

Perdurus arcebam, donec densissimus umbris

Ingrueret cum nocte sopor; sacer horror ab alto

Insinuans imis vibrauerat ossa medullis,

Cum sinuata facem discurreret horrida lampas,

Frustaque dispositi peruaderet omnia sacri,

Depascens volucrumque artus, segmentaque carpens

Quadrupedum. Agnosco clibanum flammæque vorantem,

Harpyiarum unguis video: mea viscera seuis

Discerpit Pharaos, & flammam fornacibus addit

Ramesse, populatque meos tua sacra nepotes.

Interea nostris Orci placatur abundè

Cladibus invidia, & successu lata superbit

Impietas: trahit incautos contage ruina.

Depositis tandem enigila succurrere rebus,

O Pater,

O Pater, & sancta prohibe à radice bipennim.

Talibus orantem Manes uno ore sequenti
 Circumstant aram, Elysio quæ maxima luco,
 Aeternum seruat focolis halantibus ignem.
 Nullus eam pecudum sanguis, libamina nulla
 Inficiunt, sacri phialis miscentur odores,
 Quos Charites, Spesque alma metunt, cœlestibus arcis,
 Galbanaque, stactemque, onychemq; & limpida thura
 Porriciunt manibus castis, & pectore puro.
 His anima post fata litant, blandoque precatu
 Conciliant Superos, & odoro munere mulcent.

4
 Patrum
 vota.

Ante aram pueri inermes, araque sub ipsa
 Confertis coière choris, quos effera Regis
 Ambitio vita extorres à limine primo

5
 Infantum
 animæ.

Maternis, miserum! gremiis, & ab ubere raptos
 Nilivæ; ante ora patrum, proiecit in undas,
 Fluctibus expositos, monstrisque alimenta marinis.

Quanquam illos melior thalamis fortuna recepit:
 Nam, miserante Deo, vitreis Nereides antris
 Collegère artus teneros, ambræque liquenti

Infantum
 gloriosa
 mors.

Oblita myrrhatis clauserunt corpora conchis,
 Et posuère inter virgulta corallina cipos:

Ipse viam latè undisono sub gurgite Nilus
 Vorticibus sectis aperit, Manesque pusillos
 Sutilibus biblis, lanugineaque papyro
 Traicit Elysij in nemoris felicia Tempe:

Quà medio exundat Paradisi è fonte voluptas,
 Arcane Geion ubi celat originis urnam:

Illi aram retigère simul, pariterque precantur.

Cum tibi Seraphica, Genitor, post bella phalanges,

Eorum
 oratio.

Ante thronum positis cana à ceruice coronis,

Ter sanctum Peana canant, Pythone repulso;

Ille tamen cumulus laudum est, ea summa tuarum,

Psal. 8.3.

A 5 Quas

10 MOYSES VIATOR.

Quas teneri infantes linguis lactentibus edunt.

Intrepido si quando inter cunabula vultu

*Isai. 11. 8. Serpentum ludunt iugulis, Stygiique cerasta
Exuias tibi suspendunt; qua laude superbus
Rumpitur, inque canis mussat Basiliscus Auernis.
Si te insons vlla innocuis vagitibus etas*

*Draco
Pharao
Apoc.
12. 4.*

*Admonet, aut dulcem penitus pietatis amorem
Extimulat, prebe huc aures; causamque tuorum
Ultor age. Ecce in nos odium Lamia impia vertit,
Quo tua prosequitur sceptras, imperiumque virile.*

*Exod. 23.
19.*

*Nos eius rabiem in cunis, unguisque cruentos
Sensimus ante diem, & prima vertigine fusi
Depontane anima; nos cocta in lacte parentum
Victima, inhumanas Saturni absolvimus aras,
Niliacisque fuit Pharao crudelior hydris*

*In Testes, Pater alme, tuos. Quorsum illa moratur
Formidata Pharo soboles, & masculus infans?
Usque adeone parum tibi sunt pretiosa tuorum
Funera? nec nostra meruere piacula cades?*

*6
Obstetri-
cum ani-
ma.*

*Sic orant, cumulanteque aras: ferit aurea clamor
Sidera: defluxere ignes; & conscius aether
Admisit cum thure precem: latantur amice
Obstetricum umbra, quarum pia dextra fauentem
Lucinam induxit thalamis, sanctaque pepercit
Fraude puerperis, verso ne pollice mortem
Haurirent cum luce mares: reuerentia summi
Numinis, & pietas illis in sorte piorum
Aeternas statuere domos, auctasque virili
Progenie nunquam fidei mercede caduca
Inseruere Dei populo Sephoramque, Soamque,
Et quarum simili nomen memorabile facto.*

*7
Deus vo-
ca audit.*

*At Pater atheri seruans sacraria templi,
Unde globum Luna, & mundi adspectabilis orbes*

Obtendit

Obtendit folio : hîc velo interiore receptos
 Cœlicolas beat ; illi auram spirantis ab ore,
 Immortalem auram , lucisq̄ue in imagine fusam
 Ore bibunt auidi , fixisq̄ue obtutibus herent ,
 Vultu , animisq̄ue Deo similes : ceu fortè polito
 Argento incubuit facies nitidissima Phœbi,
 A duersis splendent speculis, totidémq̄ue recurrunt
 Præuenam in lucem radiati ab imagine Soles ,
 Oppositis quot Sol princeps tulit obuia lamnis
 Spicula : disparibus variant Phœbi ora metallis ;
 Omnes Sole tamen plena splendoribus ardent :
 Haud aliter satiati omnes , & Numine eodem
 Cœlicolæ pleni lucis discrimina seruant
 Ter ternis nexi ordinibus : cura omnibus vna
 Obseruare alacres , Regisq̄ue capeffere iussa.
 In mediis Pater omnipotens , Patriq̄ue coæua
 Progenies , atque ambobus spirabilis Ardor
 Mutuus , vna Dei facies, Trina Vna Potestas ,
 Unica Maiestas , vnum & sociabile Numen ;
 Consors ipsa sibi Princeps natura , comêsque ,
 Omnia Tres, Trésq̄ue vnus Apex, & in omnibus Vnũ,
 Vni inhiant omnes , & sufficit omnibus IDEM,
 Quos sic affatur Diuũmq̄ hominũq̄ Creator.

Ætherei ciues , quorum sarcire ruinas ,
 Et desolati complere sedilia cœli
 Molimur delectu hominum , qui puluere ab imo
 Prouecti , vobiscum olim super ætheris axes
 Consideant : sed enim magno poscenda labore
 Præmia virtuti ; de vita & sanguine nostro
 Ante fores certamen erit : sic denique victrix
 Effracti curru muros pulsabit Olympi.
 Hebræos ea nunc exercet causa minores :
 Nec me vlla flexère preces , non gratia Patrum ,

Angeli
beati.

8
Consiliũ
Dei de li-
berandis
Hebræis.

Tentada
virtus.

N 015

12 MOYSES VIATOR.

Non misera squalor sobolis, ne dura subirent
Exilia, & seua coquerent in compede testas.

Sic amat attritu melius splendescere virtus,
Qua depressa malis semper sublimior exit.

Sic placitum coelis electam condere gentem:

1. Cor. 10.
13.

Sed quadam est tentanda tenus, neu victa fatiscat,
Neu gemitus gemat indecores: componimus hostem,
Metamur campum, paria exploramus, & arma;
Atque sub extremam faciles gaudemus arenam
Mittere cum palma emeritos, pulchroque madentes
Sanguine, complexu & stabili dignamur Olympo:
Securi hinc spectant aliorum in pulvere pugnas.

Hactenus his mihi consiliis Abramia proles
Prolusit Phario in campo: nunc denique factum
Virtuti, nobisque satis; lacrymasque, precésque,
Elysieque are accipimus gratanter honores.

Quare, agite, atque nouis animos accingite fortes
Consiliis, ignota ferox miracula Memphis
Sentiat, exemplo sacris memoranda futuris:
Tantum vos ipse operum pro parte ministros
Instituo, seu poena vocet, seu premia dignos.

9
Angeli
iusticie
ministri.

Sic ait, & tenerum inspirat miserantis amorem
In populi afflicti casus: dicto ocyus ardent,
Comploduntque alacres pinnis, ignique coruscant,
Exultimque ineunt cursus, celerésque recursus;
Quas inbeat cunque ire plagas, que fulmina mandet,
Quas disflare arces, quas turbine verrere terras.
Sicut arundinea in sylua, quassantibus Austris,

Sap. 3.7.

Ad calamos hasere faces, stipulamque sonantem:
Ilicet undantes coelum occuluere fauilla,
Et stipata globis nitida agmina scintillarum
Implicuere acies: nam prona ferentibus auris
Materies flammam stipula, ventosque laceffit;

Excurrunt,

Excurrunt, redeunt, sibi se fugientibus instant,
 Quocunque incubuit, lenia impulit agmina turbo:
 Haud secus aethereas incendit spiritus alas
 Bellipotens, nutuque rapit, populumque, ducésque
 Impulsis claro igne rotis, illo auspice signo
 Omnibus ultrices dextra mucronibus horrent,
 Arma sonant, diris collisa fragoribus arma,
 Quaeis trepida pallent gentes, cumulatâque plenis
 Impia facta cadis, tardâsque urgentia poenas.
 Uae populis, quos illa petunt dilata tot annos
 Supplicia! heu scelerum messes, quibus illa paratur
 Falcatis tritura rotis! heu praela, lacusque
 Irato calcanda Deo! saniem illa draconum
 Virofam largè fellis vindemia reddet,
 Quam proprio ad facem bibat ebria sanguine
 Memphis.

Pl. 149.6.

Accensas sed mulcet adhuc Pater optimus iras,
 Consiliisque auidam Nemesim regit, atque ita fatur.

Non brutum, ô iuuenes, neque inexorabile fulmen
 Molimur dextra; neque nobis prapete penna
 Precipitans vindicta placet; sed plumbea claudo,
 Qua sectata reos figit vestigia gressu.

IO
 Dei iusti-
 tia lenta.

Ante ignem, ferrumque pio tentanda medenti
 Omnia sunt, quanuis scelera indulgentia sapè
 Augeat, & paucos sanet patientia fontes.

Antè igitur quam vestrà operâ ferale secures
 Egypto inbar incutiant, cum gente superba
 Disceptare placet, pacemque exposcere signis,
 Et placidum ante tubas oleæ pratendere ramum.

Cernite, ut herbosis sub Horebi vertice cliuis
 Pastor agens soceri pecudes inglorius erret.

Mosis
 Philoso-
 phia, &
 laus.

Ille inter carecta olim, quem regia coniux
 Sustulit expositum, regni que in sede recepit

Optatum

14 MOYSES VIATOR.

Optatum heredem , patria sponte exulat aula ,
 Contemptamque humili cidarim compensat hibisco.
 Quanquam alto perone niues , atque aspera frangit
 Uepreta , haud humiles curas sub pectore versat ;
 Sed magnis vitam imperiis , animumque capacem
 Fingitur , & durat crudas ad grandia vires
 Sedulus officia : ad Regem mihi Taneos ibit
 Orator , virgaque potens , & praestite caelo
 Fultus , aget iustas victa è Mareotide pradas.

11
 Angelus
 ad Mosē.

Iamque citant promissa fidem. Nec plura : coruscum
 Diuinis inuenem radiis è millibus unum
 Excitat , augustumque , & nulli effabile Nomen ,
 Personamque Dei imponens dat propria in ore
 Verba Dei , mentemque Dei sub pectore condit ,
 Consiliūque Dei magnum nutu expedit vno ,
 Qui Mosē doceat dictis , & pignore firmet
 Iussus Horebeo celerem se sistere dorso.
 Procumbunt cunei aligerum , & venerantur euntem,
 Vibrantemque alto radiatum vertice Nomen.

Is fuit s.
 Michaël.

O Superi , quisnam ille fuit ? Michaëlne manipulis
 Signifer aethereis , cui longè adamantinus umbo
 Fulgurat , Hebraasque tegit sub fulgure turmas ?
 Nam semel exorsis Stygio cum Principe bellis ,
 Credibile est meruisse Ducem pertexere pugnas ,
 Funditus anguimanos donec profliget Ophitas ,
 Porrigat & tota Regem Pythona sarissa.

Aut Michaël fuit , aut alius : nam credere fas est ,
 Non prius humanos quàm se misceret in artus

12
 Deus per
 Angelos
 tantum
 loqueba-
 tur.

Progenies manifesta Patris , hominemque , Deūque
 Iungeret aeterni connexum federe nodi ,
 Instabiles Patrem , aut Natum subiisse figuras ,
 Affatusque hominum fictis tentasse loquelis.
 Nec se Thariades tanto dignetur honore ,

Nec

Nec tantum Moses, aut Patrum secula fauorem
 Promeruisse velint: longè inferiore palaestra
 Torpuit Isacida coxendix marcida claudi.
 Te, Virgo; te diu manent Ecclesia Sponsi
 Oscula, non dubiis quæsitæ, & reddita labris.
 Se vobis magna illa Dei contracta laborat
 Cogere in angustos, sed veri sanguinis, artus
 Maiestas, tenerumque parat vagire sorori,
 Veraque germano circumdare brachia collo,
 Fragrantisque Dei vultus affigere plenis
 Uteribus; neque te ille tuus iam frater in umbra
 Lactat imaginibus falsis, aut spe implet inani:
 Sed petit alternos coram, redditque profatus.
 O felix! ô sera licet, dilataque tanto
 Connubio gens Christiadum! cui pronuba Patrum
 Secula adorarunt, vepreto interprete, Sponsum,
 Inque faces spina alba polo inflammante reluxit,
 Et Sinæa sacro sonuerunt carmine saxa,
 Saxa repercusso Cæli, Terræq; Hymenæo.
 O scopuli! ô vepres! dumisque horrentia tesqua,
 Quæ præsens sacrat igne Deus, flammæque serenat
 Irrigua! Fluit ecce polo liquidissima lampas
 Aligero signante viam, spinasque virentes
 Lumine comprehendit, circumque innoxia lambit
 Hirsutam cæcto syluam, rhamnôque rigentem.
 Non folia, aut spine crepitant undante per auras
 Volcano, scatet illaso de fomite flamma,
 Materiâque alit ipsa suam vernante fauilla.
 Horruit aduerso tumuli de vertice Moses.
 At trepida glomerantur oues, nec gramina libant,
 Attonitique canes pressis latratibus hiscunt.
 Sed simul ut blandiri oculis lux aurea cœpit,
 Et mulcere animum radiis, miratur & audet

Gen. 32.
25.

13
Deus in
rubo ar-
dente ty-
pus in-
carnati
Verbi.

14
Moylis
timor &
fiducia.

Ferre

16 MOYSES VIATOR.

Ferre gradum contrà , propiùsque inquirere causas.
 Ter digitis aciem abstergit , ne lumina fallant ,
 Illudatve oculis humor , ter se excutit ipsum,
 An vigilet , nec vana ferant insomnia cura ?
 Exploratque hebetes sensus : nam plurima quannis
 Cum Superis , cœloque illi commercia virtus
 Conciliet ; timet usque tamen ludibria spectris ;
 Diffiditque sibi pavitans , seque ipse trementem
 Hortatur. Quin vado , inquit , penitùsque latentes
 Inspicio flammæ causas ? quianam horridus ille
 Ardeat igne rubus , quo non cinerascit ab igne ?
 Nec sit flamma vorax , sitque absque vredine splendor ?

15
 Vocatur
 Moyfes à
 Dto.

Sic ait , admirans ; gressùmque incendia versus
 Dirigit , Etneos non vt crateras , & ignem
 Empedocles scrutatum ibat , cui cuncta sciendi
 Aratas dederat soleas insana cupido ,
 Igneus aggesto sepeliuit pumice vortex ;
 Sed supplex , hominìsque memor. Tum nomine , Moses ,
 Ingeminat medio igne Deus. Simul ipse vocanti ,
 Adsum , inquit , properatque , nisi illum absistere
 Numen

Admoneat , castùmque sacris ita inauguret ausis.
 Exne vincla pedum , curisque exsolue caducis
 Mentem animi : locus hic sacer est , quem pelle
 profana

Contemeras : Deus hoc etiam vestigia figit ,
 Insistitque solo , & caput inter sidera condit.
 Ille ego sum , Deus ille Patrum , quem casta tuorum
 Relligio venerata colit : mea sacra ferebant
 Abràmus , sterilique toro promissa propago
 Isacus , & minor Isacides : hinc splendida duco
 Nomina : vel tanti est pietas ; his glorior aris.
 Obstupuit diotis pastor , cui mista pudori

Relligio

Religio, caput atque oculos obnubit amictu,
Aversosque solo figens, trepida impedit ora,
Nudatisque trahit raptim talaria plantis.

Prosequitur Deus, & verbis sustentat amicis
Lapsantem, media tenebris in luce repertis.

Vidi ego crudeles pœnas, sævumque laborem,
Queis satagit Pharao immeritam conuellere gentem: 16
Mosis le-
gatio.

Iamque inopum cœlo fecit conuitia clamor
Non toleranda mihi: nunc ergo ergastula certum est
Soluere, & abruptis miseros emittere vinculis
Ambrosia saturos in agros, & melle natantes.

Macte animis; tuus hic labor est; aude ire, meisque
Alloquere imperiis Regem: te gloria facti

Certa manet: franges animos, ruptisque catenis

Excutes immane iugum, quo dira tyrannis

Opprimit indignos, atque hoc mihi denique victor

Vertice de spoliis statues hostilibus aram,

Festa coronatis agitans conuiuia mensis

Tympana Libertas quatiet, voluetque choreas,

Tecum adero, teque ipse manu per singula ducam,

Et tecum æternos belli partibor honores,

Inscriptumque leget Domino, Mosique trophæum

Posteritas; gratique volent meminisse minores.

Hæc pauido contra Pastor sic reddidit ore:

Nam quis ego? aut quem me censes? mihi ne 17.
insciis ipse Moyfis
exusatio.

Exciderim? Regemne adeam? Satrapasne superbos

Alloquar? unde domo? qua gente? quis arte? quis auspex?

Opilio ad Pharios? ad Regem agrestis? & expers

Eloquij, ad Mystas? summo & de cardine regni?

Scilicet Isacida credant autore bubulco?

Unguibus & prædam Pharao laxarit auaris;

Conuelli que sinat regnum fugiente colono?

B

Quid?

18 MOYSES VIATOR.

*Quid? si fortè rōgent, ecquis laudabitur autor?
Quod nomen dicam esse tibi? qua ressera tantis
Adstruat vlla fidem iussis, mandatāque faxit?*

18
Nomen
Dei inef-
fabile.

*Hic Deus abstergens sensim sermone timorem:
ESSE MEVM EST, EGO SVM QVI SVM:
nam somnia & umbra*

*Cætera; quippe meo ex vno pendentia nutu,
Quo tantum à nihilo distant, possuntque reuerti
In nihilum: sed magna mei vis Nominis omnia
Ambit, & immensam summam se colligit Vno;
Tam nullius egens extra, quam se intus abundans,
Unde foras tot opum exundat scaturigo perennis.
Isacidus sic ergo meis affabere verbis.*

*Illius huc missu venio, QVI semper, & à se
Unicus EST; hoc ille sibi haud effabile Nomen
Vindicat, & nature omni inuiolabile sumit.*

Gen. 28.
29.

*Abrahami, Isaacique Deus celeberrimus aris,
Iacobique sacris titulis, quos inçlyta Bethel
Prætulit, antique mutato nomine Luzæ.*

*Ille Patrum, generisque pi memor impia tandem
Hospitia Egypti adspexit, pollutāque iura,
Et vulgata oculis scelera indignantibus hausit.*

*Ergo triumphata duce me Mareotide vobis
Et spolia, & certa cum libertate salutem
Spondet, & optatis campis iubet ire colonos,
Nectare quos cœli saturant, riuisque colostri.*

*Quid trepidas? nec adhuc animo fiducia surgit?
Efficient mea verba fidem: desiste moueri.*

Virga
Mosis.

*Quid video? aut quenam illa tue gestamina dextra?
Pastorale pedum Moses nam fortè gerebat,
Arma viro consueta manu, furi que, ferisque
Perniciem, sed præsidium pecorique, sibi que.
Nec pavor attonito, subiti neque fulguris horror
Descendente*

Descendente Deo forti diuellere dextrâ
 Fatalem potuit virgam : quam lumine lustrans ,
 Prætentansque manu fida , & fraus ne qua supersit
 Ritè recognoscens : Gerit , inquit , dextera virgam,
 Quam profugus sceptro falsa genitricis eburno
 Antetuli , miseris agerem ne fratribus exsors
 Immanem in luxu vitam : neu conscia sancti
 Sanguinis allineret mihi dissimulatio crimen
 Perfidia , vel pollueret me strage meorum.
 Heu infelices ! & adhuc sub verbere durant ?
 Tamque diu harpyias fibris pauère renatis !
 Heu ! miserere precor populi non digna ferentis .

Heb. 11.
 24.

Cui Deus. Hec nostris erit , inquit , tessera iussis ;
 Virga tibi proiecta solo : virgam abiice dextra .

19
 Virga in
 serpētem .

Paruerat : subito in longum mutata colubrum
 Tortilibus glomerat squamosa volumina spiris .
 Stant oculi flamma ; sanie , spumâque veneni
 Colla tument crispata iubis ; surrecta coronat
 Crista caput ; lucent maculis interlita terga
 Caruleis , linguisque micans , stridensque trisulcis
 Voluitur , & campum cauda indignante flagellat
 Lubricus , attritasque iram consumit in herbas .
 Dirigit visu pastor , trepidusque refugit
 Instantem terrore feram ; sub cortice ligni
 Serpentem latuisse ratus , iactusque repente
 Exuias posuisse alacrem , nitidumque iuuentâ
 Emicuisse foras ; adeò accelerata fefellit
 Diuini vis verbi oculos , punctoque peregit
 Horrendum , at veri colubri memorabile monstrum .
 Castigat Deus ore fugam , caudâque prehensum
 Tollere humo iubet audenter : caudâ ille prendit
 Torquentem , & nodis se se in sua tergâPLICANTEM ;
 Attactu subito in formam directâ priorem

Serpens
 rursus in
 virgam .

20 MOYSES VIATOR.

20
Omnipo-
tencia in
miracu-
lis.

Sap. 19.
17.

Virga redit, verumque oculis hastile patescit,
Quod puncto fuit antè ferox, & lubricus anguis:
Sed fugiunt diuina hebetes molimina sensus,
Seu nutu imperij puncto, seu legibus orbis
Conuertant elementa vices, & tempore certo
Induat indictas rerum natura figuras,
Omnipotentis agit verbi mira omnia virtus;
Quo mundum veluti citharam, cum carmine pulsat,
Harmonia est quacunque fides miracula reddunt:
Legibus & semper naturam temperat aquis
Mundi opifex, sequiturque volens quocunque
vocantem:

Natura est quodcunque Deus verbo auspice iussit;
At nos fixam operum seriem, qua lege perennat,
Sensibus assueti minima de parte vocamus.

Manus
Mosis le-
prosa.

Sic recipit Moses baculum, incumbitque recepto:
Deinde manum puram, & puras ad pectora iussus
Condere sub tunicas, retulit prurigine foeda
Albentem, horredum! papulaeque elephantide putrem,
Rursus & in gremio scabiosam occultat eodem;
Rursus & è gremio puram producit eandem.
Tam propè, tam facili necis, & confinia vitae
Diuini imperij nutu admiratur in vno,
Defixusque stupet monstris: rursusque stupentem
Instigat Deus hortatu. Perge, inquit, & istis
Aggredere Hebraeos: geminis incredula cedent
Pectora portentis, subigentque hac monstra fateri
Exposuisse tibi sua claro oracula vultu

Aqua in
sanguine.

Abrami Isaacique Deum: sin tertia poscent
Argumenta mee fidei, cape fluminis undam,
Et defunde super viridantes gramine ripas,
Inspectante omni populo; aut ubi glareæ tristi
Aret agro: quidquid largo depleueris haustu

Sanguis

Sanguis erit, largúmque tibi repetita cruorem
Urna dabit, signum incesto ferale Canopo.

Sed cunctatur adhuc Vates humilémque timorem
Quæsitis operit causis. Mihi diuitis, inquit,
Eloquij vbertas, & fandi copia desit,
Destituitque animi tenuem præsentia linguam:
Quin etiam tua me alloquia, an tua fulmina? grandi
Attonnere sono, Battóque auxere stuporem;
Linguae adeò officium obstructis mihi faucibus hæret.
Omnia te obtestor tua per sacra, pèrque futuris
Mittendum sacris Regem populósque fauentes,
Imperiis, quos ille tuis virtutibus ingens
Adiuciet, sine me corylos intèrque myricas
Exigere hìc, si quid superest, ignobilis aui,
Sectantémque greges, & pascua nota terentem:
Illum autem aeterno, quem tu perducis oliuo
Participem soliique tui, paritèrque verendi
Nominis heredem, accelera demittere cælo,
Cui spolia Ægyptus; cui debet opima Damascus.
Ille leui inuectus nebula trepidantia Nili
Proruet imperia, & fœdabit Osiridis aras.
Ille Patrum desideris, iuxtáque neporum
Poscitur: heu! mundo tandem illum ostende labanti;
Fulciet, aut solus mundi feret ille ruinas.

Dixerat; irato iam dudum Numine sentes
Prodigiale rubent, & flamma minaciùs ardet
Irasci testata Deum. Quonam vsque morantur
Effugia hæc miserantis opem? aut quisnam ille po-
tentis

Eloquij, quis linguae opifex? quis perforat aurem?
Quis solerte animat vestros indagine sensus?
His negat; hos largo sermonum flumine inundat?
Et dubitas, quin ista mea sint omnia dextra

B 3

Munera,

21
Terguer-
fatur Mo-
ses.

Christum
mitti pe-
tit.

Isai. 19. 1.

22
Aaronis
facundia
promitti-
tur.

22 MOYSES VIATOR.

Munera, seu mutos fingam seu lumine cassos,
 Loripedum, celerumque opifex? Ego diuite vena,
 Atque opibus fandi largis Arona beavi:
 Interpres tibi frater erit; tua sensa profatu
 Expediet, rasosque catus producet in orbes,
 Suspendetque auidas Satraparum, & Principis aures.
 Occurret mox ille tibi: tu tollere virgam,
 Et parere meis iussis, mora nulla, memento.
 Tecum ibo, & tecum pariter vestigia figam.

23
 Paret Mo-
 ses.

Dixit, & auersum radiis affluit anhelis,
 Quo vigor afflatu insinuat, stimuli que medullis
 Incussi, curis animos ingentibus vrunt.
 Vadit magna, Dei Vates cum corde volutans
 Ostenta, & secum tacitus mysteria tractat
 Scrutatus, quorsum illa rubi mulcantis hiulca
 Asperitas flammis potius radiata refulsit
 Sidereis, quam vel conos procera cupressus,
 Vel late platani, vel odorifera terebinthi,
 Vel carie cedri immunes, opulentave palma,
 Totque alie pomis curuantes brachia sylue?
 Qui feriens geminos sensus auremque, oculumque
 Lumine vocali splendor? nulla ora loquentis,
 Nec species, tamen indubium sine imagine Numen,
 Et manifesta fides signis, & clara potestas.
 Multa mouens animi excessu trans ultima scandit
 Secula, nec curis obstant penetrantibus anni.
 Carpit iter, fruiturque Deo, neque lumina flectit
 Retro usquam, nec lenta usquam vestigia ponit.
 Obuersatur enim salis insistentis imago,
 Qua mulier mutata fugam non sponte capeffens,
 Imperiumque Dei: balantum pone sequuntur
 Sponte greges, quos fida canum custodia cogit
 In stabula, & notas prono iam Sole carinas.

Gen. 19.
 26.

Iamque

Iamque propinquabat puteo, quo suctus aquatum
 Cogere oues, cum bina ferens iam pignora coniux
 Occurrit festina viro, dulcesque parenti
 Exilij fructus attollit ad oscula natos:
 Ardet enim fax prima thori, thalamoque recenti
 Insopitus adhuc tepidis amor ossibus haeret.
 Infelix Sephora, & votis inopina repulsis!
 Blanditias teneris frustra dictabat alumnis
 Conspectu gausa viri: nihil ille monetur
 Coniugis occurso; teneris nec suavia libat
 Arridens de more pater, gremiove receptat
 Iactantes blandos frustrata ad colla lacertos:
 Longe illi thalami cura, blasique susurri
 Infantum, & casta studia obsequiosa marita;
 Urget enim Deus imperiis, & pectus obarmat
 Fortior in patriam pietas. Ergo ille seueris
 Compositus vultum rugis sic ora resoluit.

Chara soror, quid enim à thalamis nos nomina
 deinceps

Vlla inuent? o chara soror, desiste morari
 Festinantem alia, & maiora ad munia fratrem.
 Delicias sepone: haud hac echeneide nostrum
 Tempus eget; quos in medios rapit horrida fluctus
 Tempestas, sequimur ventos, undasque tumentes,
 Quo nos cunque ferunt; nec enim fas tendere contra
 Imperia, auspiciūque Dei, qui feruida nutu
 Attollit maria, & nutu tumida equora sternit:
 Ille viam fluctus inter, rerūque procellas
 Tutam aperit, portusque iubet sperare quietos,
 Per mare naufragiis, constrataque littora prada:
 Forsan & olim illuc fratrem germana sequeris,
 Lataque fraternum consors spectabis honorem.

Sic fatur, properatque, nihil responsa moratus,

24.
 Sephora
 Mofi oc-
 currit.

Moses va.
 ledicit
 vxori.

24 MOYSES VIATOR.

*Nec lacrymas, quibus illa sinus percussa micantes
Implerat: tremefacta repens calor ossa reliquit,
Et gremio natos prope matrem oblita remisit
Excussos trepidante manu; quas deinde querelas
Inchoet? aut quanto casu sit saucia querit
Attonita? & veris maiora pericula fingens,
Præcipitat, sequiturque virum, & iam passibus anteit.*

25

Domus
Iethro-
nis, & stu-
dia.

*Ille petit celso positos in colle penates
Sacrato circum luco, & nemoralibus umbris
Horrentes, ubi iura socer Rex atque Sacerdos
Dat Madianæ genti: iamque altus Olympo
Vesper, & extructis dapibus processerat hora
Frangendis prope sera toris. Sex ordine nate
Interea exercent fuso glomerante Mineruam;
Hæc illis operum requies, ubi Sole diurno
Perfunctæ teneras egere ad ouilia factas.
Diuidit attentis senio, vittæque verendus
Viuendi præcepta pater; fingitque pudicis
Moribus, & casus fortunæ informat ad omnes.
Septima connubio, natu quæ maxima, Mosi
Cesserat, hanc pretium fidei, & virtutis habebat,
Illa pudicitia dotali insignis, & alto*

Athio-
pissæ vxo-
ris Alle-
goria.

*Sanguine, pastorem non auersata maritum
Fecerat ex voto gemina iam prole parentem;
Isacias inter memorabilis Heroïnas
Æthiopissa nurus, cum te Iordanide lympha
Lauerit, & niuea donarit cyclade Christus,
Vinifica Moses alter tibi sponsus ab unda:
Nunc fragilis fortuna viri, spesque inde caduceæ,
Atque ingens exterret amor. vix limen anhela
Contigerat, trepidas inter collapsa sorores
Consternat pallore domum: muta ora, genæq;
Liuentes, tristicique means in pectore pulsu*

Sephoræ
mæror de
viri dif-
cessu.

Spiritus:

Spiritus : accurrit genitor , famulasque fatigat
 Festinent gelidos latices ; vultum ipse rigentis
 Spargit aqua , & vitam fugientem aspergine sistit.
 Causa latet , nec dum verbis vulgare dolorem
 Certum audet , queritque suos ignara timores.
 Hac super ingressus Moses , placido ore timorem
 Eripit , ad socerum Raguelem his vocibus usus :

Hic nimius tantum errat amor ; secludite curas :
 Si qua mea est , prestabo , socer , te indige , culpam :
 Nam mihi nota satis pietas tua , nostra vicissim
 Explorata fides tibi tot labentibus annis
 Securum facit , & veniam hoc in crimine spondet.

Si crimen vocat ista Deo parere iubenti
 Perspicue , & coram manifesta in luce loquenti.
 Scis , pater , ut profugus desertis Taneos aruis
 Quasierim huc sedes , inopem me , & longa trahentem
 Rupibus exilia , atque inter loca sola vagantem
 Degere more ferae tricesima viderat aetas ,
 Quando tibi primum ex undis putealibus hospes
 Cognitus , arcebam vestris illata puellis
 Iurgia pastorum , tu me iam tempore ab illo
 Urbe , domo , sacris socias , Sephoraeq; hymeneis :
 Iamq; mea fidei binos tibi pignora natos
 In genibus connixa tuis deuinxit abunde
 Et patrem , & totam seriem , spes si qua nepotum.

An mihi post dulces urnas , charasque meorum
 Reliquias quicquam esse queat , vel sanctius usquam ,
 Vel melius , quam tot meritis , nexuque coemptum
 Stare domo soceri , & cineres miscere sepulcro ?
 Nec vero indignum vestra me stirpe probavi
 Officiis , ut spero equidem : sint cetera soli
 Nota Deo , qui me hoc fortuna exercet in actu.

At nunc ille Pharam , & miseros conuifere fratres ,
 B s Captiuasque

Comeatu
 petit a
 socero
 Moses.

Exod. 2.
 20.
 Moisis vi-
 ta in exi-
 lio.

26 MOYSES VIATOR.

Captivâsque Tribus iubet omni ambage remota,
An superent? an adhuc cœlo vescantur, & aura?
 Cœtera deinde sui ducet moderamine nutus.

Siue erimus, seu nos in idem velut antè remittet,
 Siue locis, toroque anulsos distrahet orbe;

Sed iungēt, spero, potius; parere necesse est,
 Atque alacres summi mandata capeffere Regis.

Si te hoc sacra, pater, capitis docet infula cani,
 Si populos hoc ipse doces; hæc causa doloris:

Excusa Sephora lacrymas; generoque petenti
 Da veniam: tibi magna domi à me pignora restant

Et focer, & coniux, & bini nostra nepotes
 Viscera, spes nota quondam super ethera gentis.

His dictis sedati animi; lacrymaeq; silentes
 Omnibus ubertim pudefacta per ora voluta.

Urit enim pulchræ specimen virtutis, honestis
 Incoctas studiis mentes, ac sensibus imis

Alligat, & blandè rapit ad pia vota volentes.

Heliotro-
 pium.

Ut Clytiem agnato ducit Sol aureus axe,

Et florum arcanis describit amoribus horas.

Ut viuiscit iners ferrum magnetide gemma,

Acus nau-
 ticę pyxi-
 dos.

Ponderis oblitum vacuo vel in aère pendet;

Aur Helicæ affixo tremulum vibratur amore,

Quo regit audaces insana per æquora puppes:

Haud aliter magna splendor virtutis amicat

Ingenuas animas, & sancta in fœdera mittit.

Quanquam animum magno Raguel labefactus amore,

Deserteq; timens nata, placidissimus insit.

Iethro
 dat ve-
 niam.

Chare gener, columenque mea, spesq; una senectæ,

Dura equidem, sed iusta rogas, nec publica tendam

Cedere priuatis, iussa aut cœlestia certem

Affectu patrio, & cæcis auertere votis.

Nec me tam stolidum cana huc perduxerit atas,

Aus

*Aut adeò immemorem videat domus inclyta regno ,
 Et natae adsistant testes , cùmque ignibus ar.e.
 Vincat amor patriae, & Superùm intemerata voluntas
 Coniugis abstergat lacrymas, socerique dolorem ;
 I, felix , quocunque aperit tibi fata Deùm Rex :
 I ; fratres conuise tuos , & Numine dextro
 Sic tibi sit fas esse pio, vt maria inuia , & ignes
 Collectos gremio Isacidas , sanctaeq; ferenti
 Naufraga membra domus, iras tibi sub pede sternant,
 Decedantque vadis exhausto gurgite fluctus.
 O mihi postremae superet pars optima vita ,
 Et seny erumnas vincam , & mea sacla superstes :
 Spero equidem ; Pelusiadis dum te ocyus oris
 Gratatus magna aspiciam mercede reuersum.
 Hoc mihi prasagis spondent sacra omnia signis,
 Et sperare iubet tua dudum cognita virtus.
 Interea dulces gremio cum coniuge natos
 Et paruam seruabo domum. Sic fatus amœnat
 Igne larem , & manibus lymphas lato omine poscit ,
 Latitiãque epulis vultu imperat ipse sereno ,
 Instauratque pio mensas de more precatu.
 Expediunt famuli cererem, lancêsque reponunt.*

*At Sephora nondum curarum, in pectore fluctus
 Considunt ; geminos agitant noua praelia sensus :
 Hinc patris , inde viri scindunt pia nomina mentem ,
 Nec pietas in vtrunque potest propensa tueri,
 Quod cupit officium : tali Spartana pependit
 Penelope in fluctu pulchro distracta pudore
 Spartam inter, scopulosque Ithacæ ; longæuus habebat
 Icarus Sparten : Ithacam monstrabat Vlysses:
 Hic vir, at ille pater : geminos confessus amores
 Flammeolo litem tacito pudor ore diremit ,
 Præposuitque patri pietas comitata maritum.*

Agnouit

26
 Sephora
 anceps
 amor.

28 MOYSES VIATOR.

*Agnouit genitor teneras sub pectore pugnās,
Dat veniam thalamis, & casto ignoscit amori.*

27
Mosis re-
ditus in
Ægyptū.
*Ergo ubi puniceo primūm Tithonia limbo
Marginis Eoi albentem pratexuit arcum,
Et Sephoram & natos costis imponit aselli,
Inuaditque viam Moses: procul ambitus omnis,
Et famule cessere manus, vix vna sequuta est
Cum pueris dominam vernis ancilla duobus.
Tota cohors ducis illa fuit, quem Taneos arces,
Et septem gemini expauerunt ostia Nili.
Humanis adeo in rebus diuina potestas*

1. Corint.
1.27.
*Ludere amat; tot vertere opes tantilla per arma!
Iam Madianeis decrescunt oppida campis,
Descendunt patria turres post terga relicta,
Iam scopulos Sole exustos, serrataque tollit
Saxa Pharan contra propior: squalentia late
Calcantur sola, quā breuius compendia ducunt,
Cineoque graues equiti luctantur arena.
Solatur vario interea sermone laborem,*

Patrum &
Abrahæ
peregrina-
tio.
*Accidensque viam Vates denarrat auorum
Exilia, & qua sit profugos fortuna sequuta.
Ut patria procul insignes, & rebus in arctis
Floruerint, maestique opibus, tum stirpe beati
Egregia: nanque omne solum fit patria forti;
Et facilis, quacunque seras, inolescere virtus.
Ut translata nitent melius plantaria cultu,
Mansuescuntque procul natali Persica cælo:
Sic præstantem animum peregrini latius auget
Gleba soli, tenuesque acuens penuria sensus.*

Gen. 11.
31. & cap.
12. 1. &
cap. 17. &
2.
*Narrat, uti quondam senior cum coniuge Sara
Infesta exierit patriis incendia charris,
Fixerit arboreis vagus ut tentoria scenis,
Incertumque larem Scythici velut accola Ponti,*

Et

Et circum leuibus tulerit magalia plaustris.
 Fortè illi hospitium Mambrea umbracula quercus
 Glandiferis dederant ramis, ipsi hospita cælo:
 Huc sæpè æthereos iussit descendere ciues,
 Quin ipse Altitonans tribus assimulatus Ephēbis
 Hospitis accessit mensas, & ab hospite tanto
 Isacus effæto, & sterili data xenia matri.
 Hic etiam sexus melior, sobolésque virilis
 Tota salutiferi signata est stigmatē pacti.
 Extemplo ipse sua senior pepigit cute fœdus,
 Sanguinèque aspersit ferrum; tum protinus omnes,
 Agaridem, & vernas ritu lustrauit eodem.
 Ipsa etiam Iſaaci roseo resperſa cruore
 Sara parens, cultri sensit per viscera morsum,
 Et lacrymis saeuum lauit pia vulneris unguem;
 Hinc sperata SALVS, Magnum ætheris Incrementum.
 Ingemuit Sèphora exemplo; nam territa crudi
 More ministerij, legemque exosa seueram,
 Distulerat nimium indulgens sacra lustrica proli.
 Coniugis imperio, precibusque haud cesserat ullis,
 Quannis multa monens contrà pertenderet Heros,
 Mandatùmque Dei, & ritus memoraret auitos,
 Et sublime minax violato in fœdere saxum;
 Quæ tristi excipiens vultu indulgentia matris,
 Crudeles, inquit, ritus, crudelia sacra,
 Crudelisque parens, quos hæc laniena cruentat
 Lactentium strage, & perfundit sanguine cunas!
 Antè meos tigres carpant immaniter artus,
 Exsugantque animam hanc venis, quàm talia vobis
 Officia impendam, sanguis meus; aut ego rursum
 Istius corio seuos illudere cultros
 Sustineam: quisquis te ausus contingere ferro,
 Nate, tibi materna dabit per viscera vulnus.

Cresce,

Circunci-
 fionis fœ-
 dus. Gen.
 17. 23.

Iſaaci cir-
 cuncifio.
 Gen. 21. 4
 28
 Sèphoræ
 vitiosa in-
 dulgentia.

30 MOYSES VIATOR.

Cresce, puer, veniârque annis robustior atas,
 Imbuet immites tunc hostia grandior aras.
 Parcite adhuc teneris donec lactescit in annis,
 Impleat ut primum misera genitricis amorem.
 Sic ait, & puerum tunicis in pectore condens
 Aspergit lacrymis, atque oscula mollia miscet.
 Heu fallax amor! & pietas incauta parentum!
 Sardoas quàm sèpè linit pro melle cicutas!

Striges
 viro & no-
 &urna
 volucres.

Haud alio affectu insidias intendere cunis
 Nocturnas fert fama striges: non rostra, nec ungues
 In teneros mergunt fœtus, aut viscera mandunt
 Infantum; at falsa pietatis imagine peccant;
 Nutricésque imitata operas, lactentibus ultrò
 Virosam illuviem immulgent, velut vbera labris,
 Vnde illis cœca in cunis sine vulnere mortes;
 Et quales intrita ferunt aconita nouercis.

29
 Mofi ira-
 tus Deus.

Stellantes nox intereâ latè explicat alas,
 Instaurans fessum tenebris humentibus orbem.
 Rupe caua spelunca fuit, quo sèpè viator
 Lampade Phœbea exclusus diuertere sœuit,
 Et somnos captare breues; saxa hospita Moses
 Occupat, exiguâque domum sub scrupea cogit
 Tecta timens; grauis urget adhuc nam sarcina coniux
 Sollicitum, & nati dulces, comitésque ministri.
 Frugales ibi post epulas, ut corpora somno
 Procurata leui, primo soluebat Eoo
 Vota Deo Vates, natis dabat vbera mater.
 Occurrit Deus oranti; simul aspera frangens
 Verba minis, iugulum innadit faucésque precantis.
 Quas mihi tu tam lente preces? ubi iussa, fidésque,
 Solennésque mei ritus? & pignus auiti
 Fœderis, & pueri signata in pelle cicatrix,
 Octauis que dies? quid adhuc opprobria durant

Impia

Impia stirpe tua? spreta sic lege, querelas
 Coniugis, argutasque preces uxoris audis?
 Sic puras mihi deinde manus ad sidera tollis?
 Quin morere, ut meritis, pollutaque pacta piato.

Dixit, & obluens instat, contraque parantem,
 Excusare premit, validisque assultibus urget.

Horrui auditu coniux; nam verba pedumque,
 Luctantumque audit strepitus, altèque gementum.

Exsertos ut nuda sinus, passisq; capillis,
 Pallidiorque nouis ceris, festina cucurrit

Ad silices: hos prima dedit sors obuia cultros:

Armat acuta silex dextram; gemino ungue sinistra

In cute sortitur plagam; dat dextera vulnus,

Ancisamque acies auellit petrina pellem.

Iamque Eliezer habet verum cum sanguine nomen,

Auxiliumque Dei presens: nam sospite patre,

Importunus abit tennes luctator in auras.

At lacrymas miseranda parens cum sanguine nati

Confundens, orat veniam ad genua agra mariti

Prona solo, manibusque pedes complexa cruentis,

I, sequere, o coniux, Superos, cœli alta voluntas,

Quo te cunque rapit; meus es; te HOC SANGVINE

R V R S V S

SPONSVM EMI: deserta licet, tua dicar, oportet,

Inscribarque vni tumulto: nec seua resoluet

Amplexus Parca vlla meos: at tu quoque manes

Deuenerare meos: sin mutet ianua lectum,

Succedetque meis, ut fit, nurus altera tadis;

Sis felix, sed viue memor thalamique prioris,

Fortunaq; tua, cum per deserta vagantem

Inuenit Sephora, & tada est dignata ingali.

Utraque fortune ferat vnum pagina nomen;

Concordesque vehat ratis vna ad funus amores.

Nunc

Sephora
 circumci-
 dit Elie-
 zerem.

Eliezer
 Deus ad-
 iutor.
 Exod. 2.
 21.

Moses
 sponsus
 sanguinū
 Sephoræ.

32 MOYSES VIATOR.

Nunc quando comitem Ægypti me finibus arcent
 Numina magna Deum, patremque reuisere cogunt,
 In patriis ego te thalamis viduata manebo,
 Turtur uti arenti luget mœstissima in ulmo.

Sic effata, viri attactis tulit oscula plantis,
 Signavitque pedes dextras imbuta cruore.

Qui pavitans, & adhuc artus vibrante periculo,
 Arrestisque horrore comis, sic pallidus infit.

30 Disce, soror, sed disce meis iam credula pœnis
 Iustitiam, & sanctos contra committere ritus.

31 Sēphora ad patrē remissa.
 Cur deinceps suspectus amor, vel nostra fides est?

32 Exod. 4. 26. Ipsa vides, quæ me ad lethi discrimina traxit,
 Quamque tui pretiosus amor, quem morte paciscor?

Nec dubita regredi ad patrios securo penates,

Et castam servare domum, dum solus iniquos

Experior casus, & prima pericula tento.

Nam me nulla adeo faciet fortuna superbum,

Immemor vlla tui nobis ut defluat hora,

Deotumve tibi ledam periurus honorem.

Nec me adeo ingratum tulerit iustissima tellus.

Nunc æquum est te isto subductam turbine rerum,

Quæ spero reditura, meis servare serenis.

Moses solus festinat in Ægyptū.
 Dixit, & ad socerum prolem cum matre remisit.

Tum vero immani primum cœu fasce lenatus,

Excussive ingo, aut servili compede liber,

Iam nullo stipante latus, pede provocat Euros,

Anteuolans capreasque agiles, lyncasque sequentes.

Fossor uti, elapsive cauis e montibus Astur,

Dalmatave, aut ruptis ad longa sedilia vinclis,

Arcana domito lima inter transtra metallo

Cum fugit eratas socio cum remige puppes,

Cui vacuum toto cessit cum carcere torquem

Et manicas; loca plana pari, loca confraga cursu

Transuolat

Transuolat: addit enim celeres timor anxius alas,
 Et non speratis urget victoria pennis.
 Haud aliter secat abruptum iam coniuge Vates
 Incomitatus iter, notisque refertur arenis.
 Iam superatur Alus, positis nondum agnita castris:
 Transferat Daphcas, & adhuc sine nomine rupes,
 Transferat Thorios Erythraeo in littore portus,
 Mutat odoratas ubi discolor India merces
 Mercibus Hesperius, ferrum metuente carina,
 Ne rapiant saxa in medio magnetica cursu.
 Hinc nemora illa vocant Elimeis inclyta palmis,
 Et vitreo inuitant bis seni gurgite fontes:
 Sed neque somniferâ Dryades remorantur in umbrâ,
 Nec vitrea illimi properantem Naiades undâ:
 Vixq; genu impresso leuiter de margine spargens
 Sicca manu lauit ora cauâ properanter, ut atram
 Lambit aquam festina canis de flumine Nilo,
 Flumineos ubi ripa fouet latebrosa lacertos.
 Inde petit fontes & amara stagna paludis,
 Nescia adhuc medici tactu dulcescere ligni.
 Hic Aron ductante Deo se se obuius offert,
 Amplexusque petens prior inter mutua fatur
 Oscula. Queis ego te, ô quantis germane periclis
 factatum tandem accipio? Viuísne? nec umbras
 Amplexor? neque me vano simulamine Morpheus
 Pascit adhuc, qui sydereo mihi nuper ab axe
 Adstitit in somnis, reduci que occurrere iussit
 Montis Horebei longè latera ardua versus?
 Et vigilo, & viuís, volucrem neque stringimus
 umbram,
 Nec me vana tuos in vultus somnia ludunt.
 O lux Isacia, spes ô certissima gentis!
 Ad te inopes tendant dextras, sortésque suas nunc

31
 Aron oc-
 currit
 Mofi.
 Exod. 4.
 27.

34 MOYSES VIATOR.

In manibus posuere tuis: huc Numine dextro,
 Huc ades, optatam miseris ordine salutem,
 Et forti pertexe manu: tibi maximus ather
 Me comitem dedit, & casus coniunxit in omnes.
 Ibo, ibo, nec degenerem, germane, probabis;
 Quae me cunque Dei mandes exponere iussa.
 Euentu tanto latus, rerumque tenorem
 Admirans Moses, Aroni talia reddit.

Ut diuina quadrent certis oracula signis
 Omnia iam, germane, vides: qui me igne vocatum
 E medio, Aegypti laxare ergastula mittit,
 Ille tibi manifesta aurem per somnia vellit,
 Et mecum eximio clarandum adsciscit honore,
 Indignosque domo, & meritis postrema tenentes
 Segregat, eximiosque opera ad tam grandia tollit.
 Quas igitur vel habere animis, vel reddere grates
 Fas fuerit? quibus obsequiis impendere vitas
 Sic merito? Duc me intrepidus per funera, frater,
 Aut sequere. Ibo & Regem, mortemque laceffam.
 Tolle moras, humilemque metum, mandata Tyranno
 Haud placitura fero: sed amor nos publicus urget.
 Sic ait, amplexuque ardens rapit Entheus alte
 Sublimem, flatisque sacros inspirat anhelos
 Pectore, & Aegyptum contra rapido agmine vertit.
 Qua pelagi sinus extrema Casiotide fluctus
 Frangit, Ethamaosque rubro ferit equore montes:
 Hac via Rameffem breuior, Phitonaque monstrat,
 Hebraeos ubi sauities immanior vrit,
 Et magis infestus Pharaon ceruicibus instat.

32
 Spe. cœ-
 lo allapla

Huc properant tecti nebula rorantis amictu,
 Quam Spes alma super passis suspenderat alis
 Florentes effusa sinus; quos leta smaragdus
 Ad latera, & manicas duplici ordine fibula nequit

In

*In loricam adamas ; sapphiro cassida fulget ;
 Cuius paciferam crista curvantur in Irim.
 Affectata Deam erecto Fidentia vultu
 Explicat ex humeris opus admirabile pepli ,
 Et pietas Zephyris donat crissare figuras :
 Terrifica ad limbum facies , & quidquid ab Orco
 Horrendum Furiae educunt ; & Alastores , Ataq₃ ,
 Anguicomag₃ canes , caecique insania belli :
 Omnia , quae iniectis supplex Oratio vinclis
 Et Pietas albata domant : tum leta superne
 Vota volant , & plena manus Miracula gemmis ,
 Aurisluque imbres , & ab imbribus aurea messis ,
 Quae tristes solata hiemes , segetumque laborem ,
 Agricolas plenis securos pascit aceruis .
 Tali Diuam habitu castè sancta aetheris alti
 Atria seruantem , & miserorum vota ferentem
 Ire iubet sociam Omnipotens : lapsa illa per auras
 Coccineum euoluit funem , quo sacra tenetur
 Ad Triados solium , morsuque immobilis haeret
 Anchora , nec metuens ventis retinacula rumpi .
 Hinc quoties Virgo miseros conuifere iussa ,
 Funem illum complexa manu delabitur aethra
 Lurida in antra situ , & squalentes carceris umbras ,
 Depositi quacunq_{ue} vocent in clade iacentes ;
 Mox ubi odoratum patera gemmante liquorem ,
 Nepenthesque animis blandè porrexit amaris ,
 Tum gremio complexa preces , & clauda Litarum
 Agmina , complosis reuolat super aethera pennis
 Purpureum relegens funem ; genibusque Tonantis
 Illita ceratis committit vota tabellis .
 Multi illam circum venti per inane volantem ,
 Progressamque solo , multa adsiluerè procella ,
 Et metus , & tristes angusto pectore cura ,*

Comites,
fiducia,
oratio,
vota , Li-
ta , mira-
cula.

Inimica
spei mō-
stra.

Spei sacra
anchora.

36 MOYSES VIATOR.

Perseue-
rantia.

Obq̄ graues diffusa Deo mens conscia noxas
 Exagitant: volat illa tamen, libratâque certo
 Remigio alarum molitur in aëre funem,
 Retrahiturque polo, Diuûmque se in atria condit,
 Vnde coronatis Thaumantida pingit in astris:
 Fortis Olympiacas legit hinc victoria palmas,
 Quâsque suo nectat capiti Patientia frondes,
 Ambrosium quoties sentit cœlo ossibus imbrem
 Impluere, & vegetis animum iuuenescere neruis,
 Inq̄ sepulta malis, tamen æthera pectore transit.
 Spes adeò liquidos mouet in solatia sensus,
 Inq̄ sinu tacito lenit dulcedine mentes.
 Hoc se Virgo ferens habitu comitatur euntes
 Nube caua Amriadas geminos, & nectare mulcet,
 Quâsque super terras Zephyris, & vere tumentem
 Prouexit nebulam, rident picta omnia sparsis
 Floribus, & placidi adspirat clementia cœli.

33
 Seruitus
 miserâda
 Israëlita-
 rum.

Ventum erat Egypti ad fines, vnde omnis ab alto
 Prospectu latè tellus circumflua Nilo,
 Extantésque suis apparent molibus vrbes,
 Effossique lacus, stagnisque innantia rura,
 Et iussi Euripis Meandro inserpere fluctus.
 Protinùs audiri gemitus, clamorque laborem
 Hortantum, & seua miseros sub mole prementum.
 Tum facies animum Herois miseranda laceffit,
 Fâmque infanda oculos propius spectacula pulsant.
 Plagarum ut crepitus hausit, tractâsque catenas,
 Absorbet mœror lacrymas, riget aridus agro
 Corde dolor, concussa fremunt præcordia fibris.
 Ingenuas heu! passim animas, noxâque carentes
 Vnius exerceri odio, & vix fontibus apta
 Mancipiis versare opera, atque in stipite scindi
 Pendentem, probrosa omnes & veste notari!

Hi

Hi veteres fluuij fossas longo agmine tergent,
In limo haerentes, altaque voragine mersi.

Hic alij campum scindunt, & cespitem uiuio
Attollunt humiles ripas, valloque coronant,
Ne ruat in cultos amnis violentior agros.

Effodiunt alij ductus, certaque fluentes
Lege in agros cogunt noua per diuortia lymphas:
Aut dominos pictis uectant per rura phaselis.

Oblimare lacus putres pars plurima iussi,
Et sulcis renouare solum: pars pigra paludum
Spiramenta mouent: tetrum Camarina vaporem
Exhalat; potant opera prono ore Mephitim.

Millia pyramidas circum densissima sudant,
Conuectantque humeris immania pegmate saxa,
Regia seu frugum, cum largior exiit amnis,
Horrea, seu Regum insanissima Mausolea.
Tot sudata hominum manibus, substructaque tantis
Funeribus populorum, vltorique edita caelo.

Duectas multi à Meroë prono amne columnas
Connixi educunt ratibus; Circoque laborant
Ausonio ignari, scopulosque in littore sistunt,
Solares obelos, fracta aut fornace reuellant.

Hi stipant, solidantque vias, plexuque virenti
Vimineo intortos pretendunt margine iuncoos,
Et flumio opponunt moles, ut plenior urna
Cum praesagum hausit cubitum, stagnantiaque, altè
Arna natant, sparsaque vrbes cen Cyclades undis,
Puluerulenta inter mersos gemat orbita campos,
Perque undas impune volent rapida effeda bigis
Aggeribus tuta, extructique crepidine dorso.

In laterem sed precipue labor improbus instat,
Ramesis que urgent tollende ad sydera turres,
Phitonisque arces, Pharaonum & pensile frigus,

34
Opera
vatis.

Obeliscus
in Circo
Romano.

35
Fornacum
labor.
Exod. I.
11.

38 MOYSES VIATOR.

Et nemora ingestis tecto nutantia syluis.
 Innumera huc coière manus : discrimine nullo
 Continuant luci tenebras ; id agente Tyranno
 Ne requies sinat exosam sobolescere gentem :
 Sed labor exhaustas rapiat cum sanguine vires ,
 Aut sicca arescant matrum super vbera foetus.
 Omnibus in tergo cophini ; miserabile visu !
 Bibliacæq; hærent corbes , vel iniqua ligonum
 Pondera , vel manibus vellenda ad gramina marra.
 Vestibus illuuias , & toto corpore pædor :
 Omnibus exsucco vaga desperatio vultu.
 Non sexus , non vlla ætas in munia cessant ,
 Urgentur , iuuenumque greges , effœtæque turba ,
 Impubesque manus , & onusta prole parentes ,
 Auulsæq; nurus thalamis , teneraq; puella ,
 Pro calathis crates tractant , pro pectine rastros ;
 36 Alliæque , & tristes rodunt in pabula cepas.
 Barbarus hæc inter furiato corde Satelles
 Exactorū. Cursat , & intorto seuit sine more flagello ;
 Instigatque operam , & pœnas sine crimine acerbat.
 Calcibus hos , illos infami verberare pulsat.
 Haud secus ac cum belligeras Regum ira triremes
 Commisit pelago duri in certamina Martis ,
 Horrida iamque animos , iam poscunt classica vires ,
 Damnati ad remum longo stant agmine fontes
 Nudati , intentique omnes ad sibila nota
 Imperiis ; manat valido molimine sudor :
 Compositò tollunt luctantes aquore remos
 In numerum , mergunt simul , & vada cerula vertunt.
 Seuus at Exactor medio se limite vertens ,
 Percursansque foros , & longa terga carinae ,
 Nec numerum plagis , numerum nec verberare seruat.
 Responsare vetat miseros armata libido.

Heu!

Heu! flos ille Patrum; delecta heu germina stirpis!
 Huc collapsus honos Sanctorum? & gloria regni?
 Exclamat Moses: satis, ô Sator optime gentis,
 Sit satis! aut hæc in me unum, precor, omnia verte
 Dedecora; aut implebo operas; solusque labori
 Sufficiam, aut tristes solus sacra victima diras
 Auertam populo: nihil hi meruere, nec ausi.
 Ille ego sum reus, ô Phary, quem queritis, ecce
 Prendite me, & meritas in me transferite catenas.
 Regia me poscunt odia, illusisque Chenephres,
 Et calcata solo Cidaris, patratæque dextræ
 Hac cedes, infida mihi quam vulgat arena;
 Confessumque fuga facinus: quæsisse latebras
 Pœnitet heu! nunc palmam audax pro crimine posco.

Hæc aut, & mediis ardens se millibus infert,
 Vixque animos domat ingentes, quin vindice præcepit
 Fra ausit Pharios rursus fodare ministros,
 Captiuasque armare Tribus, & vertere bello
 Memphitas; manifesta adeo iam Principis instant
 Auspicia, & iustum accendit vindicta dolorem.
 At Spes nube caua tumidas erumpere voces
 Non sinit, & roseo flabro demitigat æstum
 Pectoris: ille Deæ instinctu solamina spargit
 Per populum, magnisque animos hortatibus implet.

O domus Abrami, ô sancto sata sanguine proles
 Isacida, duris genus insuperabile facis,
 O meriti meliora! oculis Deus hæc quoque iustis
 Aspicit, & spinas inter, tribulosque laborum
 Digerit aterna textum immortale corona,
 Et purum à flamma gemmis illuminat aurum
 Sidereis; durate, viri, fortemque ferendo
 Auxilio sperate alacres ex æthere dextram,
 Vertet in autores iam nunc cum crimine pœna.

C A QUA

37
Mosis cō-
miserā-
tio.Exod. 2.
12.38
Zelū Mo-
sis spes
modera-
tur.39
Moses so-
la ur po-
pulum.

40 MOYSES VIATOR.

*Qua vobis vepreta rosas, eadem hostibus ignem,
Parturiunt, flammamque malis minitantur, & uncas:
At vos leta vocant exutis otia vinculis,
Et promissa atavis undantia nectare culta.*

40
Moses fe-
cretò
Principes
populi
docet Dei
consilia.

*Talia vociferans iterat. Simul æthere pendens
Spes croceos spargit nebula de diuite nimbos,
Perfusâsque sacro reuocat ceromate mentes.
Mox animis cessit squalor; sparsaq; per ora
Latitia, diòque oculis ridente sereno,
Cum Dea complois cœlo se redderet alis
Aurea Libertas, radiata in nube refulsit.
Isacida leto augurium clamore salutant.
Junguntur Mosi Proceres, ultròque sequuntur,
Scire anidi, quæ iussa ferat, quòve omine firmet.
Ille in secessu nemorum, lucòque reducto,
Confertis ubi tuta silent mysteria siluis,
Exponit noménque Dei, mandatâque promit,
Pollentémque manu quatit ad miracula Virgam.*

LIBRI